

Coronavirus: In beeld

Korte omschrijving werkvorm

Bij deze werkvorm analyseren leerlingen twee cartoons over het coronavirus en China. De analyse richt zich op de vraag hoe China omgaat met cartoons die als beledigend worden ervaren en hoe dit raakt aan concepten als vrijheid van meningsuiting, censuur en dictatuur.

Leerdoel

- Leerlingen leren stapsgewijs cartoons te analyseren over het coronavirus.
- Leerlingen leren dat China anders omgaat met voor hen kwetsende cartoons dan veel andere landen zouden doen.

Duur

30 minuten

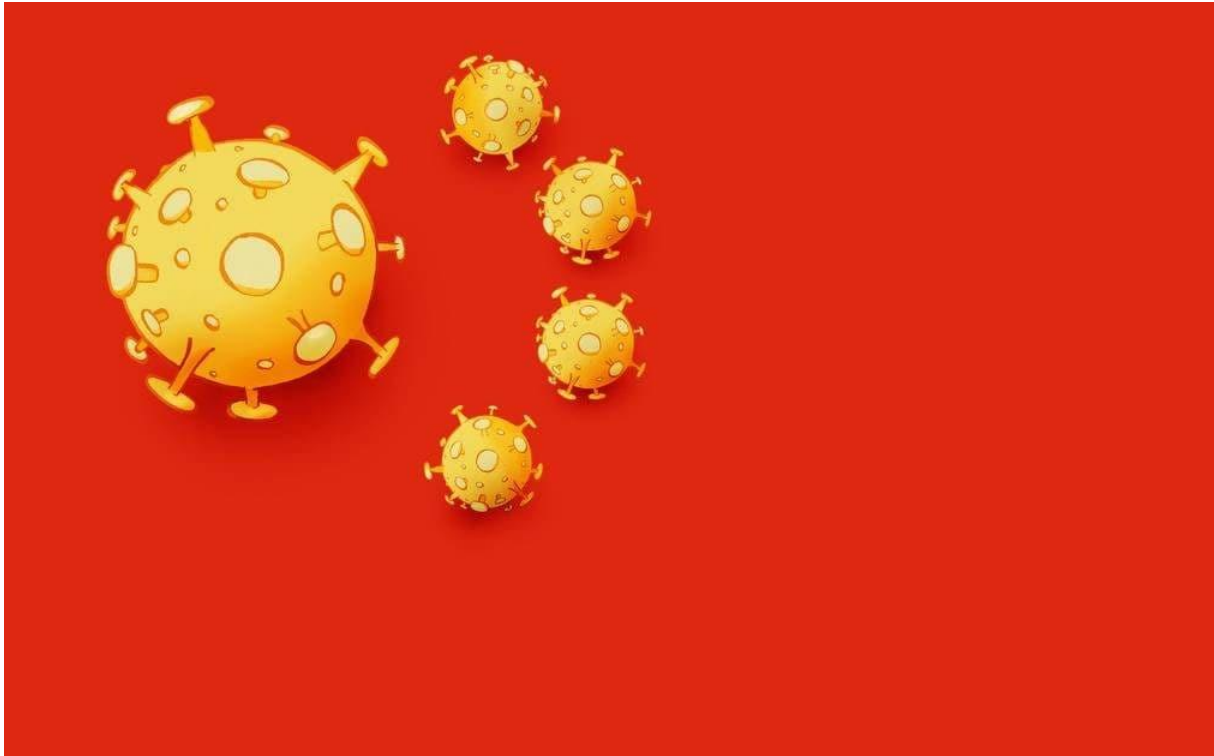
Benodigd materiaal

- Per tweetal het blad met de 2 cartoons
- Per tweetal het werkblad (dubbelzijdig geprint)
- Antwoordmodel

Handleiding

1. Verdeel de klas in groepjes van 2 leerlingen.
2. Deel per tweetal het blad met de cartoons en het dubbelzijdig geprinte werkblad uit.
3. Geef de leerlingen de tijd om samen de vragen op het werkblad te beantwoorden. Geef hier maximaal 15 minuten voor. Loop zelf rond om leerlingen te helpen en door te vragen.
4. Bespreek vervolgens per vraag de antwoorden klassikaal. Bij vraag 4/5 kunt u ook een kleine discussie hebben met de leerlingen.

Cartoon 1: Niels Bo Bojesen (Jyllands-Posten; 28 januari 2020)

Cartoon 2: Tom Janssen (tomjanssen.net; 5 februari 2020)

Werkblad

1. Cartoon 1 is geplaatst in een Deense krant. Bekijk de cartoon en beschrijf letterlijk wat je ziet.

2. Welke symbolen of symboliek worden er gebruikt in deze cartoon?

3. Over welk thema gaat de cartoon? Hoe kun je dat zien aan wat er afgebeeld is?

4. Wie of wat wordt er bespot in de cartoon? Kan iemand of een groep zich aangevallen of gekwetst worden? Zo ja, wie?

5. Bekijk cartoon 2 en beschrijf letterlijk wat je ziet.

6. Welke symbolen of symboliek worden er gebruikt in deze cartoon?

7. Op cartoon 1 kwam veel kritiek, onder anderen van de Chinese ambassadeur in Zweden. Hij zei:

“De recente uitbraak van het nieuwe coronavirus in Wuhan heeft in China 81 levens gekost. Terwijl de Chinese regering en bevolking alles in het werk stellen om deze zeldzame noodsituatie voor de volksgezondheid te bestrijden en de internationale gemeenschap ons veel sympathie en steun biedt, heeft de Jyllands-posten een ‘satirische tekening’ van Niels Bo Bojesen gepubliceerd die een belediging vormt voor China en de gevoelens van de Chinese bevolking kwetst. Zonder enig medeleven of empathie overschrijdt deze de grenzen van een beschaafde samenleving en de ethische begrenzing van vrije meningsuiting en beledigt het menselijk geweten. Wij veroordelen dit krachtig en eisen dat Jyllands-posten en Niels Bo Bojesen hun fout erkennen en zich openlijk verontschuldigen tegenover de Chinese bevolking.”

Ben je het eens met de kritiek van de Chinese ambassadeur dat de cartoon beledigend en kwetsend is en de grenzen van de vrijheid van meningsuiting overschrijdt? Hoezo wel/niet?

8. Stel dat het coronavirus als eerste in Nederland uitgebroken zou zijn en er zo’n cartoon over Nederland gemaakt zou worden. Waarschijnlijk had de Nederlandse overheid niet zo gereageerd als de Chinese overheid. Hoezo niet? Gebruik de begrippen ‘vrijheid van meningsuiting’, ‘censuur’ en ‘dictatuur’.

9. Wat is de boodschap van de tekenaar van cartoon 2? Wat vindt hij van de uitspraak van de ambassadeur? Ga in op de titel, het tekstje en de mondkapjes.

Antwoordmodel

1. Cartoon 1 is geplaatst in een Deense krant. Bekijk de cartoon en beschrijf letterlijk wat je ziet.

Je ziet een rood rechthoekig vlak met daarin linksboven 5 afbeeldingen (4 kleine en 1 grote) van een virus. Deze afbeeldingen zijn geel.

2. Welke symbolen of symboliek worden er gebruikt in deze cartoon?

In de cartoon wordt de Chinese vlag afgebeeld. Normaal gesproken is dit een rood vlak, met linksboven in de hoek één grote ster (de communistische partij) en 4 kleine sterren (de verschillende bevolkingsgroepen). Nu zijn de sterren echter vervangen door een virus.

3. Over welk thema gaat de cartoon? Hoe kun je dat zien aan wat er afgebeeld is?

De cartoon gaat over het coronavirus, en dan specifiek in China. Dat kun je zien doordat de Chinese vlag is gebruikt en de sterren zijn vervangen door een virus. Dit is het coronavirus.

4. Wie of wat wordt er bespot in de cartoon? Kan iemand of een groep zich aangevallen of gekwetst worden? Zo ja, wie?

China wordt bespot in de cartoon. De cartoon laat zien dat China in de greep is van het coronavirus. Dit door de vlag van het land aan te passen, terwijl de vlag juist symbool staat voor een land.

5. Bekijk cartoon 2 en beschrijf letterlijk wat je ziet.

De titel die boven de cartoon staat is 'De Chinese ambassadeur'. Je ziet een man in een pak waar de Chinese vlag op zit. Hij draagt twee mondkapjes over zijn gezicht, waar een tekst bij staat: 'Tegen kwetsende cartoons over China'.

6. Welke symbolen of symboliek worden er gebruikt in deze cartoon?

Je zou de mondkapjes als symbolen kunnen zien; veel mensen in China dragen deze om zich te beschermen tegen het coronavirus. Ook is de Chinese vlag een symbool; deze man vertegenwoordigt China.

7. Op cartoon 1 kwam veel kritiek, onder andere van de Chinese ambassadeur in Zweden. Hij zei:

"De recente uitbraak van het nieuwe coronavirus in Wuhan heeft in China 81 levens gekost. Terwijl de Chinese regering en bevolking alles in het werk stellen om deze zeldzame noodsituatie voor de volksgezondheid te bestrijden en de internationale gemeenschap ons veel sympathie en steun biedt, heeft de Jyllands-posten een 'satirische tekening' van Niels Bo Bojesen gepubliceerd die een belediging vormt voor China en de gevoelens van de Chinese bevolking kwetst. Zonder enig medeleven of empathie overschrijdt deze de grenzen van een beschaafde samenleving en de ethische begrenzing van vrije meningsuiting en beledigt het menselijk geweten. Wij veroordelen dit krachtig en eisen dat Jyllands-posten en Niels Bo Bojesen hun fout erkennen en zich openlijk verontschuldigen tegenover de Chinese bevolking."

Ben je het eens met de kritiek van de Chinese ambassadeur dat de cartoon beledigend en kwetsend is en de grenzen van de vrijheid van meningsuiting overschrijdt? Hoezo wel/niet?

Eigen mening van de leerling. Een leerling die het hier niet mee eens is kan bijvoorbeeld aangeven dat het slechts een cartoon is of dat het slechts de werkelijkheid weergeeft (China is in de greep van het coronavirus). Deze leerling kan ook aangeven dat voor hem/haar de vrijheid van meningsuiting ook betekent dat je iemand mag kwetsen of beledigen. Een leerling die het wel met de ambassadeur eens is kan bijvoorbeeld aangeven dat er in China veel mensen ziek of gestorven zijn en dat zo'n cartoon onnodig is en erg kwetsend kan zijn.

8. Stel dat het coronavirus als eerste in Nederland uitgebroken zou zijn en er zo'n cartoon over Nederland gemaakt zou worden. Waarschijnlijk had de Nederlandse overheid niet zo gereageerd als de Chinese overheid. Hoezo niet? Gebruik de begrippen 'vrijheid van meningsuiting', 'censuur' en 'dictatuur'.

In China is er minder vrijheid van meningsuiting dan in Nederland; onder vrijheid van meningsuiting valt ook de persvrijheid en het maken van cartoons. China is een dictatuur en oefent vaker censuur uit. Dit betekent dat de overheid bepaalt wat er wel of niet gepubliceerd en getoond mag worden, bijvoorbeeld op tv, op internet of in kranten.

9. Wat is de boodschap van de tekenaar van cartoon 2? Wat vindt hij van wat de ambassadeur heeft gezegd? Ga in op de titel, het tekstje en de mondkapjes.

In de titel kun je lezen dat de man op de tekening de Chinese ambassadeur is. De tekenaar drijft de spot met hem. Dat kun je zien doordat hij niet alleen een mondkapje voor z'n mond heeft, maar ook één voor z'n ogen. Op deze manier probeert hij zich te beschermen tegen kwetsende cartoons (zoals ook in het tekstje staat). Deze hoeft hij zo immers niet te zien.